

A VÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Főszerkesztő:

DR. K. TÓTH MIMÁLY

tanácsnok.

Felelős szerkesztő:

KONCZ ÁKOS

főleváltáros, tb. tanácsnok.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

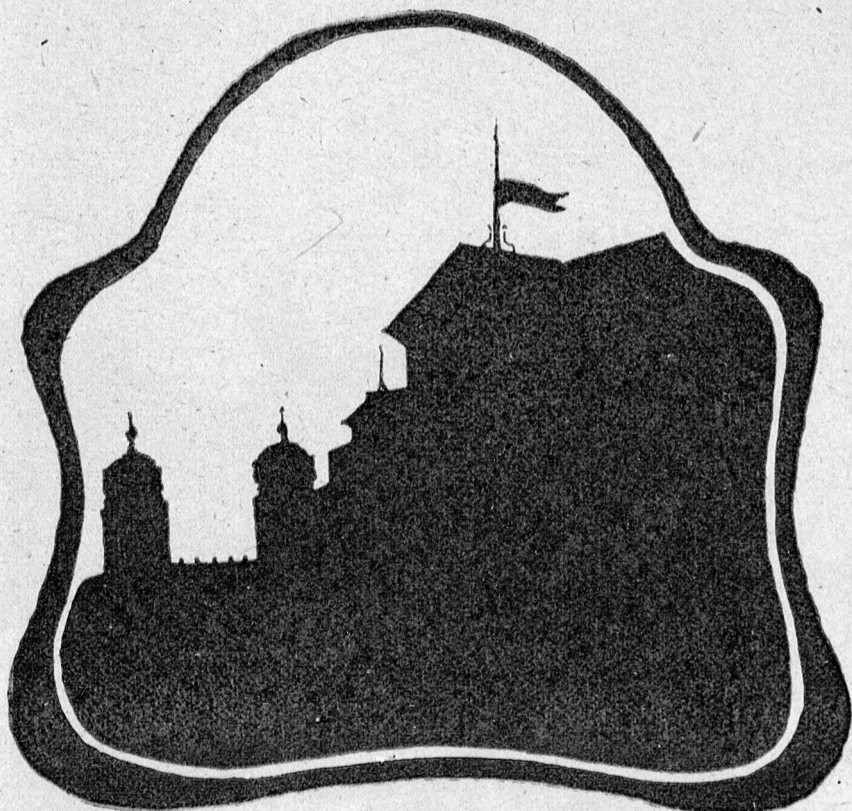
Egész évre . . . 6 korona

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden hó 1-én
és 15-ik napján.

SZERKESZTŐSÉG:

Városház, Földszint 8. Ide kérjük a kéz-
iratokat.

KIADÓHIVATAL: Városi könyvnyomda-vállalat irodája, mely az elő-
fizetési díjakat és hirdetésekkel felveszi.

Kiadótulajdonos: Debreczen szab. királyi város könyvnyomda-vállalata.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 kor.
Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-ső és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városháza, földszint 8. szám.
Ide kérjük a kéziratokat.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők az elő-
fizetési díjak és hirdetések.

== KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. ==

Főszerkesztő: Dr. K. TÓTH MIHÁLY tanácsnok. ♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS főlevéltáros, tb. tanácsnok.

A kulturpalota.

Irta: K. Á.

Debreczen sz. kir. város bizottsági közgyűlése régen elhatározta, hogy megépítteti a kulturházat, melynek termében elhelyezést nyerne a városi muzeum és egyéb oly kulturális tényezők, amelyek most ideiglenes hajlékban találnak menedéket. A kulturház az állam részéről is támogatásra talált a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége útján, évek óta azonban nem jutott dülőre ez a fontos ügy még pedig azért, mert a kulturház helyére nézve eddig nincs meg a határozott megállapodás.

Már pedig igazán itt volna az ideje az építkezésnek; főleg azért, mert a muzeum naponkint gyarapodó értékes anyagának már nincs elegendő hely a mostani épületben. A kiváló szakértelemmel és páratlan szorgalommal dolgozó muzeumőr a legnagyobb zavarban van az értékes régiségek elhelyezésével és aggodalmát e tekintetben mindazoknak osztani kell, akik muzeumi tárgyak értékét ismerik. Nem lehet tehát tovább halogatni a kulturpalota építésének ügyét és végre-valahára meg kell az illetékes tényezőknek állapodni a kulturház helyére nézve.

A kulturpalota elhelyezésére több terv merült fel annak idején. Vannak, akik a kulturházat a város diszes helyén, a központon szeretnék felépíteni, mások a város tulajdonát képező Hatvan-utca 23. számú, kétségkívül szép telket szemelték ki e célra a Lichtschein-féle telek hozzáadásával; mások ismét a Péterfia végén tervezték, ismét mások a Kossuth-utca színház körüli tájékát és nem kevés azoknak száma, akik az Egyház-tér hajlását szemelték ki e célra, végül ujabban olyan tervet is hallottunk, hogy leghelyesebb volna azt a most nemsokára felszabaduló péterfiai katonai épületek helyére tenni, amennyiben a város tulajdonát képező és most a katonai kincstárnak bérbeadott házas-telek a kaszárnyák kitelepítése folytán felszabadulnának.

Valamennyi terv mellett lehet meggyőző érveket és ellenérveket is felsorolni. A kultur-

ház kétségkívül nem lehet eldugott helyen, mellékutcán, vagy ott, ahol azon résznek fejlődése csak a jövő reménye. A kulturháznak forgalmas utcán, nyílt, szabad helyen kell felépülnie nemcsak azért, hogy a városunkat látogató idegenek lássák, hanem azért is, mert az abban elhelyezendő muzeumot és az annak termeiben tartandó művészeti előadásokat látogató közönség nem szívesen fog a központtól nehezebben megközelíthető kulturpalotába eljárni. Ne hozza fel nekünk senki érvül azt, hogy Szegeden a kulturpalota jó messze van a központtól, mert körülötte fejlett, ragyogó városrész van, míg ellenben nálunk, akár a Péterfiának, akár a Hatvan-utcának artitekturai kiképzése nem egyhamar remélhető. A Hatvan-utcai telek egy kulturház építésére nem alkalmas, mert még a szomszédos telekkel együtt sem lesz kertes előtér nélkül megépíthető. A Péterfia-utca pedig már messzebb van a központtól és amellet a katonai kincstár által bérelt katonai házak és laktanyák telkei oly magas áron lesznek a jövőben értékesíthetők, hogy itt a kulturpalota telke tulajdonos áldozatot kívánna a várostól.

Nézetünk szerint a kulturpalota legjobb helyen lett volna a Kossuth-utcán, akár a város tulajdonát képező Komáromy- és Bészler-féle házak helyén, akár lentebb a Kovács-féle és szomszédos telken, melyeknek hatalmas háttere van. Ne feledjük, hogy a Kossuth-utca a város legszebb utcája, azt lehetne mondani: legpormentesebb és legegészségesebb, mert telkei kertekben végződnek.

Az nem lehetett volna kifogás, hogy a kulturpalota és a színház egy vonalban lesznek. Különbben is csak idő kérdése egy új színház építése, melyet bizonyára nem szándékozik a város a mostani helyén építeni, már csak azért sem, mert az építés tartama alatt hajlék nélkül maradna Thália temploma. De eltekintve ettől, ha mondjuk az új színház a Csapó-utca és Degenfeld-tér szegletén, a város istállója mellett levő hatalmas telkeken épülne fel, ez esetben a Kossuth-utca bármely helyén emelendő kulturpalota nem volna közvetlen a színház közelében, ami ugyan a legkisebb baj volna, mert hiszen

színház és kulturpalota egymás mellett is szépen festenek.

Egyszóval hely volna elég a kulturpalota elhelyezésére, csak az egységes megállapodás hiányzik a hely megválasztását illetően.

Eppen azért igyekezzenek az intéző körök a kulturház helyére nézve egységes megállapodásra jutni és olyan tervet mutatni be a törvényhatósági bizottságnál, amelyet megnyugvással szavazhat meg minden kulturai érzékkel bíró ember. Nem kell ezen kérdésben garaszkodni, de mérhetlen áldozatba sem kell venni a város közönségét.

Aki lapokat olvas, láthatja, hogy más városokban egymásután épülnek a kulturházak, amelynek nagy jelentőségét és kívánását ma már csak elfogult és maradiságban veszteglő vaskalaposág tagadhatja, vagy ellenezheti. Miért késünk tehát éppen mi, akiknek érzékünk van a szép iránt és pénzünk és szabadon választható saját telkeink kínálkoznak az építkezésre? Régen huzódik már ez az ügy és hovatovább halogatása nem válik dicsőségünkre éppen nekünk, akik a kultura városa vagyunk és sebesen haladunk a modern és közhasznú alkotások útján előre és előre.

Az általános forgalmi transactiója.

„Az Általános Forgalmi Bank“ a héten tartott igazgatósági ülésében megállapította a mérleget. Ugyanakkor kimondta, hogy érdekközösségbe lép a „Mercur“ váltóüzleti részvénytársasággal, mely az egész európai pénzpiacra kiterjedő közgazdasági munkát végez. Ezen óriási alap- és tartaléktőkével rendelkező pénzintézet, midőn szerves összefüggésbe lép az „Általános Forgalmi“-val, nagy lökést ad városunk pénz- és közgazdasági érdekeinek. Elvégre is két, nem annyira az anyagi haszonra dolgozó, mint inkább a hitelek igénybevevő közönség anyagi boldogulását célzó pénzintézet egyesülése mindenkor jó hatással van, főleg a mai nehéz időben a közgazdasági és pénzszerzési viszonyokra, mert egy, alapjában erős, tartaléktőkében gazdag intézethez mindenkor bizodalommal fordulhat a hitelt kereső közönség.

Az „Általános Forgalmi“ ezen bizalomra eddigi működésével rászolgált, mert nemcsak közgazdasági munkát végzett, hanem *szociális* tevékenységet fejtett ki. Az üzletkörébe felvett vállalkozásainál ezer és ezer embernek adott szellemi és anyagi munkát, a megélhetés biztos kenyerét és a legnehezebb gazdasági viszonyok közepett is megtartotta vállalatának munkásságát, míg más intézetek az ingadozó közgazdasági viszonyok közepett az üzemükre feleslegesnek látszó terhektől igyekeztek megszabadulni.

Az „Általános Forgalmi“ tehát szociális politikájával talán nem használt anyagi érdekeinek, de

igazgatóságának emberséges gondolkozása, ideális felfogása azon megnyugtató érzést kelthetik a nagyközönségben, hogy egy olyan vállalatnak, mely nem a megszorult hitelkeresőket zsákmányolja ki, hanem esze mellett szívére is hallgat, a rideg számok tömkelegében az emberi bajokat, melyek a közgazdasági válságok kísérői — is megérti, igen, az intézetnek kell, hogy *tekintélye, becsülete és fényes közgazdasági jövője legyen.*

Az „Általános Forgalmi“, mint mérlegéből kitűnik, részint a mostoha pénzviszonyok, részint emberséges, szociális gondolkozása mellett veszteséggel zárta üzleti évét. Ne feledjük azonban, hogy ez a mérleg a súlyos gazdasági viszonyok előzetes mérlegelésével van összeállítva. A veszteség fedezésére az igazgatóság beható és a részleteket mindenben megvilágosító eszmecsere és tanácskozás után elhatározta, hogy azon javaslatot teszi a közgyűlésnek: hogy az intézet négy millió korona alaptőkéjét szállítsa le három millióra, a tartaléktőkét pedig egészítse ki 200,000 koronára, minek következtében egy részvény belértéke 320 korona lesz. Tekintettel arra, hogy a mérlegben kimutatott veszteség csak részben szolgál tényleges leírásokra, jelentékeny része azonban a feszült pénzügyi viszonyok hosszantarthatása folytán aggályossá válható künnlevőségek tartalékául szolgál, hozzáértő szem azonnal észreveszi, hogy a *részvények* mai értéke a mérleg szerint való belső értéknél nagyobb és magasabb aggodalomra tehát oka senkinek sem lehet, mert ez a mérleg az *igaz*-at beszél; nem szemfényvesztő, hanem egyenes, szókimondó valóság, mely okulva a nehéz időkn, a jövő fejlődés érdekében készült. A „Mercur“-ral kötendő pénzügyi transactio az igazgatóság egy olyan messze jövőre kiható okos terve és javaslata, amelyet feltétlenül el kell fogadni a részvényeseknek. A közgazdasági és pénzviszonyok javulásával ez az egyéni intézet szellemben gyarapodva, tőkében emelkedve kétségkívül egyik *leghatalmasabb tényezője* lesz városunk közgazdaságának.

Az *Általános Forgalmi* hosszas tanácskozás után ment bele a transactióba és ezzel nem veszélyezteti sem eddigi szabad kezét, üzleti függetlenségét és szociális, emberbaráti pénzügyi politikáját, mert a „Mercur“ szintén azon magas értékű pénzintézetek közé tartozik, mely hatalmas tőkéjével, mindent mérlegelő pénzügyi politikájával és emberséges eljárásával mindenütt megszerezte a bizalmat és becsülést. A részvényesek ezeknél fogva ezen két pénzintézet testvéries viszonyából, barátságos együttműködéséből bizonyára hasznot fognak huzni és a transactiohoz való egyhangú hozzájárulásával egy *hatalmas pénzintézetet fognak fejleszteni.*

(K.)

DEBRECZEN MŰGYÁBÓL.

Méliusz Péter debreczeni háza.

Közli: **Koncz Ákos.**

Debreczen első református püspökének házát 1575-ben a város megvevén, erről a következő okiratott állította ki. Az okmány latinul van szerkesztve és magyar fordítása így hangzik:

„Mi Szabó Dávid Debreczen város Fő Birája, esküdt polgárai és Tanácsnokai emlékezetükbe ajánljuk jelen levelük rendiben mindazoknak, akiket illet, kijelentvén: miképpen a néhai Tiszteletes Melius Péter boldog emlékezetű, debreczeni Szentegyház legéberebb lelki Pásztorának azon kőházát, mely a Szent András apostol templomával átellenben a szegleten, vagyis az ugynevezett Hatvan-utca, éjszakrai homlokzatán esik, minden tartozékával együtt a néhai Melius Péter özvegyétől Erzsébet asszonytól bizonyos és meghatározott árért a lekipásztorok használatára megvettük, amely ház árának fejében egyházunkat, mely észak felől a Debreczeni Plebánia lak, délről pedig a Néhai Szücs Mihály házuk szomszédságában esik, amely általunk megvett és a lekipásztorok hasznára fordított házak fentebb nevezett néhai Melius Péter ur hátrahagyott özvegyének és annak ugyancsak nevezett Melius Péterrel nemezett Anna és Dorottya leányának s ezek fiai, fiainak, fitestvéreinek és örököseiknek, valamint ezek utódainak saját felelősségünk mellett birtokukba és használatukba hocsátani elhatároztuk, sőt ugyanazt ezennel örökös joggal és visszavonhatlanul adományozzuk s átadjuk, senki ellentmondóul nem jelenthetvén, továbbá fentnevezett Melius Péter ur hü szolgálata, ébersége és fáradhatlan azon munkálattól, melyet az isteni szolgálat előmozdításánál tanusított, ezen háladatosságot tehát az ő elhunytával az ő utódaira, jeléül annak fent is megnevezett hátrahagyott özvegyére átruházni és átszarmaztatni nem kétkedtünk az iránt, hogy valameddig a többször nevezett özvegy újabb házasságra nem lépendő ennek leányai férjhez nem menendnek, mindaddig ezen Debreczen városban bármilyen adózások, valamint a város részére teljesítendő szolgálattétel terhe alól mindnyájunk által ezennel szabadoknak és menteseknek nyilvánítatnak. Ha pedig Isten akaratjából férjhez mennének, abban az esetben ezen nekik adományozott házuk, s illetőleg annak birtokosa és utódja, bárki legyen is az, minden adózások, taxák s szolgálattételek és egyéb fizetéseknek alá leendő vetve. S azt teljesíteni köteles is leendő és semmi ürügy alatt magát az ezen közteher viselések alul ki nem vonhatja. Ezen

mi Debreczen város hiteles pecsétjével is megerősített levelünknel fogva. Kelt Debreczenben, junius 21-ik napján Urunk ezeröttszázhetvenötödik esztendejében“

*

A Melius Péter özvegyétől ily módon átvett házban ez időtől kezdve mindig egy, később két debreczeni lelkész lakott. Idők folyamán változott a Melius Péter háza, a korhoz és szükséghez képest átalakították. Ezen kettős ház legutolsó lakói néhai Kiss Áron püspök és Jánosi Zoltán lelkész voltak.

Nemsokára, hogy kihalt belőle néhai Kiss Áron, a református egyház a ház helyén egy hatalmas, modern bérházat emeltetett.

Kétségkívül kegyeletes cselekedet volna, ha a református egyház első püspökének Melius Péternek emlékezetére táblát tétetne a bérház falába a társadalom támogatásával. Megérdemelné ezt a lánglelkű Melius Péter, aki korának egyik legnagyobb férfija volt és aki jeltelen, nem ismert sirban alussza álmát.

A bor kénezésének története.

A boroshordók kénezését a művelt államok bortörvényei az összes ismert hordófertőtlenítő módszerek között ma is, jóformán kivétel nélkül, egyedül engedik meg a horbetegségek megelőzése, a borok kialakulásának elősegítése és a hordóknak tartóssá tétele céljából. Arra, hogy a kénezés különböző módszerei lényegükben már a legrégebb idők óta ismeretesek és használatosak voltak, régi írásokban számos bizonyítékra találunk. Az első fejlegyzéseket *Plinius*-nak köszönhetjük, aki fölemlíti, hogy a ként *Cato* a Kr. e. 200. év táján alkalmazta a borok kezelésénél. E tény megerősítést talál különben abban a régi krónikában többször olvasható adatban is, hogy a rómaiak már szélteben ismerték a kén elégetéséből származó gáz fertőtlenítő s növényi színeket fehéritő hatását is. Ugy látszik, hogy a szőlőtermelést és a kénezés gyakorlatát éppen a rómaiak terjesztették el hódításaik közben Európa összes mai bortermelő államaiban. Sajátosságos mégis, hogy a kénezést később a középkor későbbi századaiban ritkábban alkalmazták, mint annak előtte, sőt lehet mondani, meg nem engedhető borkezelési módszernek tekintették. A 15. században börtönbüntetéssel is büntették a kénezéssel üzött visszaéléseket, jóllehet, miként az egy 1680-ban megjelent gazdasági és háztartási könyvben olvasható, ugyanakkor a köztudatban elismerték, hogy „a kénezés a borok eltartásához lefejtésük előtt szükséges“. Azután lassan mindinkább alkalmazták a kénezést s az államok sem üldözték a vele való

borkezelést. Később *Gay Lussac* idejében már általánosan ismerték, hogy tisztán a kén elégetésével keletkező kéndioxidgáznak köszönhető a kénezésnek mindennemű erjedési folyamatot gátló hatása. Csak e hatás magyarázata nyugodott téves alapon, amennyiben a 19. század elején élt legnevesebb kémikusok is azt vélték, hogy a kéndioxid, illetőleg kénessav az erjedő folyadéktól oxigént von el és így megakadályozza az erjedést. Ugy a klasszikus népek, valamint a középkor szőlőmivelő néprétegei is használták már a közönséges kénszeleteken kívül az ugynevezett fűszeres kénnel való kénezést is. Sőt a rómaiaknál, mai nézeteinkkel ellentétben, előnyben részesítették az oly ként, amely különböző aromás növényeket és gyantákat tartalmazott.

Irodalom.

Debreczen régi bünöző világa, a bünzők büntetése, kapcsolatban Debreczen város büntetőjogának alkalmazásával 1547-től 1750-ig. Ezen a címen egy könyvet adok ki, melyben bemutatom Debreczen régi büntetőjogának fejlődését, alkalmazását s a város régi bünöző világát és a bünök büntetését 1547-től 1750-ig. Régi jegyzőkönyvekből és az ugynevezett „*Nigrum protocollum*” nyomán és adataiból készül ez a munka, mely megvilágítja a kétszáz esztendő gondolkozását, erkölceit, tévedéseit, lefestvén azt a kort, amelyben a város régi jog alapján ítélkezett lakosai felett. Százados jegyzőkönyvek titkait tárom fel ezen munkámban, eseteket, melyek nemcsak azt bizonyítják, hogy egyetlen kor sem ment a tévedésektől és sokszor megnevezhetlen bünöktől, de azt is látjuk e könyvből, hogy a debreczeni magisztrátus minden időben hűséges őre volt az erkölcsöknek és menyire hatalmában állott, igyekezett az embereket megjavítani és ha kellett, szigorú büntetéseket olvasott a bünösök fejére. A munka nemcsak azokat fogja érdekelni, akik Debreczen város multjával szívesen foglalkoznak, hanem azokat is, akik az igazságszolgáltatás régi törvényeit óhajtják tudni. A bünöző világ érdekesebbnél-érdekesebb esetei vannak ezen munkában összegyűjtve azon büntetések különböző neveivel, melyeket az akkori korban alkalmaztak a megtorlásra. A munka 7—8 íven jelenik meg. Előfizetési ára 2 korona, mely a könyv átvételekor fizetendő. Az előfizetéseket kérem hozzám küldeni. (Városház, levéltár.) Tisztelettel Debreczen, 1913 március 30. **Konez Ákos** főlevéltáros, tb. tanácsnok.

209,789—1913. IV.

Körözések.

A Luczatő községben 1889. évben született, állandó lakással nem bíró Csincsik Emilia (szülei: Márton és Franyó Mária) cseléd illetőségének

megállapítása vált szükségessé. Fölkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni s föltalálás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a fölvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek.

Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1913. évi február hó 25-én.

A székesfőváros tanácsa.

230,274—1913. IV. ü. o.

A Szentandrás községben 1875. évben született, állandó lakással nem bíró Varga Róza (szülei: János és Horváth Róza) cseléd megállapítása vált szükségessé. Fölkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni s föltalálás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a fölvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek.

Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1913. évi február hó 25-én.

A székesfőváros tanácsa.

A. 239,896—1913. IV.

A Nagyszöllős községben 1884. évben született, állandó lakással nem bíró Poch (Pók) Illés kéményseprő (szülei János és Dunkánics Anna) illetőségének megállapítása vált szükségessé. Fölkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy nevezettet nyomoztatni s föltalálás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a fölvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek.

Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1913 március 3-án.

A székesfőváros tanácsa.

MIRROVAG.

— **Beadvány.** A Debreczeni Társadalomtudományi kör e város tanácsához beadványt intézett, melyben a munkanélküliség gyors orvoslását sürgeti, óhajtatását a következő pontokban körvonalozza:

1. A munkanélküliség enyhítésére 20,000 korona segélyt szavazzon meg a törvényhatósági közgyűlés.

2. A tervbe vett és már fedezettel bíró közmunkákat a város kezdesse meg.

3. Irjon fel a közgyűlés a kormányhoz, hogy a Debreczenben tervezett állami építkezéseket mielőbb kezdesse meg.

4. Ugy a városi, mint az állami közmunkák egyenletesen kezdessenek meg.

5. Állítson fel a város egy szociálpolitikai ügyosztályt, melynek hatáskörébe a munkásügyeken kívül vegye fel a lakás, élelmezés és közegészségügyet.

6. Létesítsen hatósági ipari munkásközvetítő-intézetet.

7. Irjon fel a kormányhoz, hogy a jelenleg érvényben levő betegség és baleset ellen munkásbiztosítás, a munkanélküliség ellen biztosítással egészítsék ki.

*

Mindenesetre dicséretes törekvése mindez a Debreczeni Társadalmi Tudományi Kör-nek, csakis annyit vagyunk bátrak megjegyezni, hogy pld. a debreczeni favágók ma is 8—9—10 koronát kérnek egy öl fa felvágásáért s ha ezt meg nem adjuk nekik, inkább pihennek, de nem dolgoznak. Munka van másutt is, de nem tudjuk a módtalan követeléseket teljesíteni. (Szerk.)

— **Üres állások.** Az illetéknyilvántartói és egy irnoki állást tölt be legközelebb városunk törvényhatósági bizottsága. Nincs okunk kételkedni, hogy közgyűlésünk bölcsesége az állások elnyerésében azokat fogja támogatni, akik már régebben szolgálnak a városnak és buzgó munkásságukkal az előléptetést megérdemlik.

— **A városi nyaralók bérlete.** A nagyerdei nyári lakások bérletére f. hónap 26-ikán tartották meg az árlejtést. A nyaralókat mind kibérelték. A bérleti összeg alul maradt a tavalyin. A városi tanács legközelebb fog a bérletekre nézve határozni.

— **Olcso szén.** A Pécssett megjelenő *Dunántul* c. lapban olvassuk a következő hirt: (*Tüzeljünk városi brikéttel.*) A Dunagőzhajózási Társaság által a város részére gyártott brikét teljesen azonos minőségű a társaság által gyártott többi brikéttel. Ezért a brikétért a város közönsége a bányaeladási szerződéssel kapcsolatban létrejött egyezség értelmében métermázsánként csak 75 fillért fizet a Társaságnak s így sokkal olcsóbban bocsáthatja azt forgalomba, mint maga a társaság. Minden métermázsá városi brikét eltüzelése egy-egy koronával gyarapítja a közpénztárt. A városnak rendelkezésére álló 20,000 métermázsának a polgárság részéről való elhasználása tehát 20,000 korona jövedelmet biztosít a közpénztárnak amellet, hogy a polgárság a saját zsebére is 8000 koronát megtakarít magának azáltal, hogy ennyivel olcsóbban kapja a brikétet annál az összegnél, amelyet érte eddig a Dunagőzhajózási Társaságnak fizetett. 10 métermázsá (100 darab) házhoz szállítva 26 korona, szállítás nélkül 20 korona, egy darab (10 kiló) 26 fillér. Megrendelhető mindazoknál a fűszerkereskedőknél (110-nél), akiknek üzlethelyiségében az „olcso városi brikett” felirású tábla kifüggesztve látható, továbbá a városi javadalmi hivatalban, Városháza, I. em., 50. ajtó.

*

Ezeket olvasva, azt kérdezzük, hogy a jövő télen nem tehetné-e meg *Debreczen sz. kir. város világitási vállalata* azt, hogy olcsón szerezne be nagyobb szénmennyiséget, ezt a város közönségének és tisztviselőinek némi haszon mellett szintén olcsóbban adná?

Debreczen szabad királyi város polgármesterétől.

1169.
1913. eln. sz.

A kir. belügyminiszteri 136.000—1912. sz. a. kelt rendelet alapján közhírré teszem, hogy a Nap, A Polgár, Budapest, Kis Ujság, Az Est, Uj Lap, Ejnye be jó, Az Érdekes Ujság című politikai napi, illetőleg heti lapoknak 1913. évi június hó 30-ig, továbbá az Uj Debreczen című politikai napi lapnak 1913. évi június hó 2-ig és a Debreczeni Futár című heti lapnak pedig 1913. évi június hó 28-ig Debreczen sz. kir. város területén való elárusításához engedélyt adtam.

Debreczen, 1913. évi márczius hó 18-án.

Kovács József,
polgármester.

Mirdetmény.

Az 1913-ik évi földadó kivetési lajstrom elkészülvén, az 1909. évi XI. t.-c., valamint az 1912. évi LIII. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 1912. évi 100,000 számú utasítás 17. §-a értelmében f. évi márczius hó 29-ik napjától április hó 5-ik napjáig bezárólag a városi adóhivatalban 8 napi közszemlére lesz kitéve.

Debreczen, 1913. évi márczius hó 25-én.

A városi adóhivatal.

Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város főispánja.

162—1913. V szám.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen szabad királyi város törvényhatóságánál elhalálozás folytán megüresedett s az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi rendes közgyűlésen választás útján betöltendő irnoki állásra pályázatot hirdetek.

Ez az állás évi 1400 korona fizetés, 640 korona lakbér és 400 korona városi pótlékból álló javadalmazással van egybekötve. Felhívom mindazokat, kik ezt az állást elnyerni óhajtják, s az 1883. évi I. t.-cz. 19. §-ában körülírt minősítést kimutatni képesek, hogy okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényöket hozzám mint a kijelölő választmány elnökéhez folyó évi április hó 1. napjának délelőtt 12 óráig annyival is inkább nyujtsák be, mert a későbben érkező pályázati kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Debreczen, 1913 márczius hó 13.

Domahidy Elemér s. k.,
főispán.

Első magyar általános biztosító társaság, Budapesten.

I. Tűz-, szállítmány-, jég- és betörés-biztosítási üzlet.

KIADÁSOK.		Ötvenötödik évi zárszámla 1912 január 1-től december 31-ig.		BEVÉTELEK.	
I. Tűzbiztosítás.		kor.	f	kor.	f
Kifizetett károk és költségek 11.506.545-99	6146199	60			
lev. viszontbizt. károk és költs. 5.360.316-39	711868	95			
Függőben maradt károk tartaléka					
Szerzési költségek a viszontbiztosított rész utáni bevétel levonásával	1135897	48			
Jövedelmi adó és bélyegilletékek	377954	30			
Postabérek	146477	14			
A tűzbizt. üzletet terhelő igazg. költségek	1841256	78			
Behajthatlan követelések leírása	27791	82			
A következő évek készpénz-dijtartaléka a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül	12116540	77	22503986	84	
II. Szállítmánybiztosítás.					
Kifizetett károk és költségek 326.095-13	62929	72			
lev. viszontbizt. károk és költs. 263.165-41	81719	38			
Függőben maradt károk tartaléka					
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztosított rész utáni bevétel levonásával	22280	12			
A következő évek készpénz-dijtartaléka a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül	100000		266879	22	
III. Jégbiztosítás.					
Kifizetett károk és költségek 4.730.360-54	1781011	60			
lev. viszontbizt. károk és költs. 2.949.348-85	26419	64			
Függőben maradt károk tartaléka					
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztosított rész utáni bevétel levonásával	352620	20			
Bélyegilletékek	62575	75			
Behajthatlan követelések leírása	7732	31			
A folyó évben lejárt több éves jégbiztosítások esedékes tartaléka	91797	28			
A következő évek készpénz-dijtartaléka	667649	33	2989806	20	
IV. Betörésbiztosítás.					
Kifizetett károk és költségek 63.637-80	33851	96			
lev. viszontbizt. károk és költs. 29.785-84	8979	81			
Függőben maradt károk tartaléka					
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztosított rész utáni bevétel levonásával	94570	04			
A következő évek készpénz-dijtartaléka a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül	440000		577401	81	
1912. évi nyereség			3620700	81	
			29958774	88	
I. Tűzbiztosítás.					
Az 1911. évről áthozott készpénz-dijtartalék a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül	11984764	6			
Tűzbiztosítások után bevett díjak és illetékek					
lev.: törl. díjak 3.373.069-26					
levonva: viszontbiztosítási díjak 8.521.801-53	12116540	77			
11.894.870-79	599843	77	24701149	16	
II. Szállítmánybiztosítás.					
Az 1911. évről áthozott készpénz-dijtartalék a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül	100000				
Szállítmánybiztosítások után bevett díjak és illetékek					
lev.: törl. díjak 18.098-73					
levonva: viszontbiztosítási díjak 501.074-81	96651	95			
519.173-62	81204	30	277856	24	
III. Jégbiztosítás.					
Az 1911. évről áthozott készpénz-dijtartalék jégbiztosítások után bevett készpénzdíjak és illetékek	535909	73			
lev.: törl. díjak 511.473-22					
levonva: viszontbiztosítási díjak 2.379.459-38	1898550	25			
2.890.932-60	9308	38	2443768	36	
IV. Betörésbiztosítás.					
Az 1911. évről áthozott készpénz-dijtartalék a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül	420000				
Betörésbiztosítások után bevett készpénzdíjak és illetékek					
lev.: törl. díjak 63.805-42					
levonva: viszontbiztosítási díjak 211.141-71	219757	50			
274.947-13	9038	30	648795	80	
V. Egyéb bevételek.					
Szelvény-, takarékpénz-, váltó- és egyéb kamatok, valamint árfolyamnyereség idegen pénznemek után	1764189	25			
Társasági házak tiszta jövedelme	123016	07			
			1887205	31	
			29958774	88	

VAGYON.

Mérlegszámla 1912 december 31-én.

VAGYON.		MÉRLEG	
Központi pénzkészlet	475877	33	
Értékpapírok és pénzintézeteknél elhelyezett tőkék:			
külön kimutatás szerint	33946123	2	
Tisztviselők és szolgák nyugdíjalapjának értékei:			
2.390.000 korona Kisbirtokosok országos földhitelint. 5%-os zálogl. á 100- = 2.390.000-			
13 drb Pesti hazai első takarékp. részv. á 17.000- = 765.000-			
Átmeneti kamatok	55.916-66		
«Ormódi Ormody Amélie alapítv.» értékei:			
50.600 korona Kisbirtokosok orsz. földhitelint. 4 1/2%-os záloglevel. á 96- = 48.576-			
Átmeneti kamatok	379-50		
Első magyar általános bizt. társaság «Tűzoltók segélyalapja» értékei, letétben a m. kir. állampénztárban	68378	27	
Átmeneti kamatok	426927	29	
Leszámitolt váltók	1027228	72	
Társasági házak	3583959	92	
Különféle adósk:			
a) Pénzkészlet és maradványok a képviselősegeknél	2842332	50	
b) Maradványok idegen biztosító intézeteknél	1608110	03	
Jégbiztosítási osztály folyószámlán	152068	88	
	48767878	52	
Részvényalapítók: teljesen befizetett 3000 egész részvény á 2000 korona és teljesen befizetett 2000 fél részvény á 1000-	8000000		
Nyereménytartalék	8000000		
Külön tartalék	5922568	31	
Jégbiztosítási külön tartalék	2000000		
Készpénzdijtartalék a viszontbiztosított rész levonásával és minden megterhelés nélkül:			
a) tűzbiztosítási díjartalék	12.116.540-77		
b) szállítmánybiztosítási díjartalék	100.000-		
c) jégbiztosítási díjartalék	667.649-33		
d) betörésbiztosítási díjartalék	440.000-		
Függő károk tartaléka:			
a) tűzbiztosítási függő károk tartaléka	711.868-95		
b) szállítmánybiztosítási függő károk tartaléka	81.719-38		
c) jégbiztosítási függő károk tartaléka	26.419-64		
d) betörésbiztosítási függő károk tartaléka	8.979-81		
Különféle hitelezők	828987	78	
Előbbi évekről eddig fel nem vett osztalékok	838292	15	
Tisztviselők és szolgák nyugdíjalapja**	8025		
Különféle alapok:	3214349	39	
a) Első magyar által. biztos.-társ. «Félszázados alap»	500.000-		
b) Első m. ált. bizt.-társ. «Lévay-alap»	200.000-		
c) Első m. ált. bizt.-társ. «Ezredéves alapítv.»	100.000-		
d) Ormody Vilmos-alap	100.000-		
e) Ormódi Ormody Amélie alapítványa	50.845-50		
f) Első magyar általános biztosító társaság «Tűzoltók segélyalapja»	63.378-27		
Életbiztosítási osztály folyószámlán	1019223	77	
1912. évi nyereség	1991541	21	
	3620700	81	
	48767878	52	

* Az idei hozzájárulásokkal 6.664.589 kor. 85 fillérre emelkedik.
** A matematikai mérlegben szereplő külön alappal, valamint az idei hozzájárulással 4.081.287 kor. 09 fillérre emelkedik.

Első magyar általános biztosító társaság, Budapesten.

II. Életbiztosítási üzlet.

KIADÁSOK. Ötvenedik évi zárszámla 1912. január 1-től december 31-ig. **BEVÉTELEK.**

	kor.	f.		kor.	f.
Visszaváltott kötvényekért ...			A mult évből áthozott díjtartalék		
Halálesetek után kiliz. kárösszeg	3371572	78	Befolyt díjak: ez évben kiállított	151183576	36
Lejárt kiházasítási tőkékért...	5526615	50	kötvények után...	2745455	36
Kiházasítási bizt.-nál haláleset kö-	5094716	15	az előbbi években kiállított köt-	24327391	44
vetkezéskor díjvisszatérítés			vények után		
Függ. levő károk és díjvisszat. tart.	756082	60	a biztos. tőke emelésére fordí-	124165	42
Függőben levő kiházas. tőkék tart.	422213	58	tott nyeresemények	594494	32
Évjáradékokért			Illetékek	27791506	37
Bélyegékekért			Levonva: törölt köt-		
Irodai bér, postadíjak, nyomtat-			vények és díjnyugt. 2.067.691.30		
ványok, uti- és egyéb költségek			viszontbiztosítási		
Tiszti fizetések	1550420	93	díjak	1.064.718.35	3132409 65
Adóért	338725	06			24659097 32
Orvosi díjakért	58234	81	Kamatjövdelem		7167551 02
Szerzési és díjbehajtási költségek	204886	88	Mult évi függőben volt károk és		
Behajthatlan tartozások leírása	1910151	99	díjvisszatérítések tartaléka	726386	34
Kisorsolt biztosítások tartaléka	27587	51	Mult évi függőben volt kiházasí-		
Díjtartalék ez év végén	4000	—	tási tőkék tartaléka	400399	70
1912. évi nyereség	16192309	68			1126788 04
	1792632	45			184137012 74
	184137012	74			

VAGYON. Mérlegszámla 1912 december 31-én. **TEHER.**

	kor.	f.		kor.	f.
Értékpapírok és pénzintézeteknél elhelyezett			Díjtartalék	167.355.610.15	
tőkék külön kimutatás szerint	139008344	02	levonva a viszontbizt. díjtart.	5.427.300.47	161938309 68
Tulélési csoportok értékpapírjai:			Biztosági alap	1172375	44
80.800 K n.é. m.k. 4 ^o /o-os k.jár 84.45	68.235.60		Kiházasítási tőkék nyereséme	822303	16
6500 K n.é. M. földh. int. 4 ^o /o			Függőben levő károk és díjvisszatérítések tart	756082	60
korona záloglevél 88	5.720	—	Függőben levő kiházasítási tőkék tartaléka...	422213	58
Átmeneti kamatok	73955	60	Tulélési csoportok számlája	74029	23
Jelzálog-kölcsönök	1142412	50	Előre fizetett díjak	36925	34
Kötvény-kölcsönök	473100	—	Fel nem vett nyeresemények 1911. évről	18	72
A központ tartozása folyószámlán	19718755	—	Kisorsolt biztosítások tartaléka	4000	—
Vezér- és főügynökségek és mások tartozásai	1991541	21	Viszontbiztosító intézetek és mások követelése	200849	46
	4801531	33	1912. évi nyereség	17.2632	45
	167209639	66			167209639 66

Értékpapírok és pénzintézeteknél elhelyezett tőkék:

	kor.	f.		kor.	f.
Az elemi ágazatok mérlege szerint	33.946.123	kor. 42 f.	Áthozat	122305561	50
Az életbiztosítási ágazat mérlege szerint	139.008.344	€ 20 €	2.000.000 K Osztrák-magyar bank 4 ^o /o-os záloglevél	92	1840000
			990.000 € Magy. agrár- és járadékb. 4 ¹ / ₂ ^o /o-os zálogl.	96	950400
			712.000 € Temesv. első takar.-pénzt. 4 ¹ / ₂ ^o /o-os zálogl.	96	689216
			585.000 € Belvárosi takarékp. 4 ¹ / ₂ ^o /o-os záloglevél	97	567450
			450.000 € Aradi polg. takarékpénztár 5 ^o /o-os zálogl.	89	404550
			304.000 € Magyar kir. 4 ^o /o-os koronajáradék	84	256728
			250.000 € Bpesti tak. s orsz. z. köles. r. t. 4 ¹ / ₂ ^o /o zálogl.	97	243125
			249.000 € Pozsony városi 4 ^o /o-os kötvény	91	226590
			150.000 € Országos közp. hitelszöv. 4 ¹ / ₂ ^o /o-os kötvény	97	146250
			150.000 € Horvát orsz. bank 4 ¹ / ₂ ^o /o-os záloglevél	98	147000
			100.000 € Horvát első takarékp. 4 ¹ / ₂ ^o /o-os záloglevél	96	96500
			7.780.000 € Trieszt-parenzói h. é. v. 4 ^o /o-os elsőbbs. kötv.	99	777220
			3.056.200 € Osztrák 4 ^o /o-os koronajáradék	85	2619163
			2.000.000 € "áll. 4.36 ^o /o-os folyószám akölcsön		2000000
			1.450.000 € "Rudolfsbahn" államadósság 4 ^o /o-os kötv.	86	1254250
			1.000.000 € Ob.öst. L.-Comm.Creditanst. 4 ¹ / ₂ ^o /o-os z. lev.	97	975000
			998.000 € Wiener Verh.-Anlagen-Anleihe 4 ^o /o-os kötv.	85	853290
			440.000 € Egyesített államadósság 4 ¹ / ₁₀ ^o /o-os ezüstjár.	87	386100
			1.251.900 Lire olasz járadék		1158174
			12.749 drb. Magyar-francia bizt. r. t. részvény	220	2804780
			2.493 € Hazai ált. bizt. r. t. elsőbbs. részvény	260	648180
			531 € "Securitas" viszontbizt. társ. részvény	1120	594720
			300 € Bécsi élet- és jár. bizt. int. részvény	725	317500
			250 € Bécsi biztosító társasági részvény	470	117500
			20 € Osztrák-magyar bank részvény	1873	37460
			Beszterceb.-brezovai és piski-vhunyadi v. kötv.		732598 95
			Különféle értékpapírok		32800
			b) Pénzintézeteknél elhelyezett tőkék:		150077101 85
			Folyószámlára és takarékbetétként	5.596.822	kor. 42 f.
			Fedezet mellett	17.280.543	€ 17 €
			Összesen		22877365 59
					172305561 44

Budapest, 1912 dec. hó 31-én.

Átvitel 122305561 50

A z i g a z g a t ó s á g:

Balaban Adolf, Hajós József, báró Harkányi Frigyes, László Zsigmond, Ormody Vilmos, Gergely Tódor, igazgató.

A fenti zárszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben és az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készültnek és azok egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőnek találtuk.
Budapest, 1913. március hó 4-én.

A felügyelő bizottság:

Berzeviczy Albert, Burchard-Bélaváry Konrad, Németh Titusz, Báró Radványky Géza, Báró Uechtritz Zsigmond.

Frank Henrik,
a központi könyvezés főnöke.

Debreczen szabad királyi város

világítási vállalata

városi üzlet Piac-utca 81. sz. alatt.

Elvállalja: légszesz és villamos vezetékek és felszerelések be-
rendezését világítási és ipari célokra. Gázkályháknaál és főzők-
nél az elhasznált légszesz legfeljebb egyharmadrész áru, mint
a tüzelés költsége. Szép és olcsó lámpák, csillárok és hozzá-
való felszerelések kaphatók. Szállit mindenféle dinamó gépeket
és villamos motóro- **pirszén (kokszt)** házhoz szál-
kat. — Elsőrendű **litva** olcsóbban

mint bárhol **porosz kőszén** megrendelhető a lég-
és tiszta : **szeszgyárban** vagy a

városi üzletben. Valamint épületek és favazak megvédésére való
fekete kőszén kátrány tetszés szerinti mennyi-
ségben. — Mindennemű

felvilágosítással szivesen szolgál az igazgató:

Debreczeni Jenő **gépészmérnök.**

Gyári telefon: 74.

Városi üzlet telefon: 90.

